

Artificial Insemination Husband

Sh'ailas Ya'avetz: AIH and AID

March 4, 2001

Problems with AIH:

1. Release of semen for no purpose
2. What is the child's status?
3. Child of a niddah
4. Is there a fulfillment of the command to be fruitful and multiply?

שו"ת שאילת יעבץ חלק א סימן מג

ששאלת אם יש איסור לקלקל עובר בבטן אמו שזינתה. בין פנויה בין אשת איש תשובה בס' חות יאיר (אחר סי' ל"א) מצאתי שנשאל הרב בעל הס' על אשת איש הרה לזנונים. ואחר המעשה נחתרה כו' אם רשאה לגמוע דבר מאבקת וכול לשלשל זרע המקולל אשר בקרבה, וז"ל הרב בעל התשובה ואחשבה כי תכונת השאלה בא"א דבר בדוי הוא לא הי' כו' כאשר בתשובתי על השאלה אין חילוק בין היות המעוברת נשואה וכשירה בנשים, או ממזר מא"א שהרי לא נפלאות היא דין ממזר לכל דבר כישראל כשר וכו' עכ"ל.

ואני הצעיר אומר לענ"ד חילוק גדול יש בדבר, ויש לדון השואל ההוא לזכות שבדקדוק ובכיון שאל שאלתו בא"א, אף אם אולי מעשה שהי' לא כך הי', נכון לומר עליו שאלת החכם חצי תשובה, דבפנויה וכו"ש בנשואה מעוברת מבעלה, לא קמיבעיא ליה, דודאי ולד הוא, כי איך שיהיה אף שאין חייבין עליו ודאי איסורא איכא מיתה, מכמה טעמים שקצת מהם באו בדברי הרב בתשובתו הנז'. ומגמרא דעירכין שהביא אין ראיה כלל כמו שדחה הוא ז"ל בעצמו. ואני אוסיף לקח בעז"ה בסמוך.

אמנם נדון השואל בא"א שזנתה שאלה הגונה היא. וקרוב בעיני להתירה אם הייתי כדאי. כי נ"ל שיש מקום להקל כיון שניאפה זאת ודם בידיה. מעתה בת קטלא היא מדין תורה. אף שאין דמה מסור בידיו להורגה. מכל מקום חייבת מיתה בדין שמים מאחר שעשתה במזיד בידעת שחטאה בזדון. ואע"ג ד' מיתות בטלו דין ד' מיתות לא בטלו. ומפורש גם בדברי קבלה אדם עשוק בדם נפש עד בור ינוס וגו'. וזה בנין אב לכל חייבי מיתות שהוא הדין בדכותיה בעריות. ואפי' למ"ד חבר צריך התראה נ"מ אם התרו בה. ואפי' בזמן הזה שאין דנין דיני נפשות כיון דמדינא בת קטלא היא אע"ג דממזר כשיצא לאויר העולם דינו ככשר שהיבין על הריגתו מיתה השתא דירך אמו הוא ואילו היה דינה מסור בידיו היינו ממיתים אותה ואת פרי בטנה דדמי ממש להאי דערכין דאין ממתנין לה. ועדיף מינה, דהתם אפי' בוולד כשר מיירי והכא הוולד נוצר באיסור, שעליו נגמר דינה למיתה. פשיטא דאין חוששין לו, ונהרג על ידי אמו על כן היה נ"ל פשוט שאין איסור גם כן בהשחתתו אע"פ שאימא קיימת כי נלע"ד ג"כ פשוט שאפי' היא בעצמה אף שלא נגמר דינה להריגה מחמת שאין דבר זה בידיו עכשיו אע"פ אינה בכלל ואת דמכם לנפשותיכם

אדרוש, ואינה נענשת אם המיתה ואיבדה עצמה לדעת. שעל כיוצא בזה אמרו בספרי יכול כשאל ואדברא נראה שזכות הוא לה. וכמה מעשיות בש"ס ומדרשות יוכיחו (עיין במ"ר ע"פ וירח את ריח בגדיו) שספרו מבעלי תשובה שדנו דין הריגה בעצמן וקילסום שזכו לחיי העוה"ב (וגדולה מזו מצינו באשכבתיה דר' בהוא כובס שאיבד עצמו לדעת מחמת צער שלא זכה להיות נטפל לעושי מצוה ותחשב לו לצדקה וזו קשה ביותר וצ"ע) וכל שכן הולד שבקרבה שדמו מותר ואינו נדרש ממנה אם קלקלתו בחדרי בטנה שאע"פ שלא חטא אפי"ה משמיה לא רחמו עליה והרי אמרו ממזר לא חיי אפי' שקנה היות שכבר יצא לאויר העולם ק"ו לעובר כזה שלא חסה עליו תורה. ותו מאן יימר דולד גמור יהיה שמא תעשה עוברת סנדל (אע"ג דבעלמא אזלינן בתר רובא דנשים דולד מעליא ילדן) וכיוצא בו שאינו ולד והאיכא ספיקי טובא. וא"כ לפ"ז פשיטא דבנ"ד מותר לכתחלה ואפשר מצוה קעבדה וכו'. (ולענין מעוברת עצמה ודכוותה כל חייבי מיתה בידי שמים אם מותר להצילן מן המיתה, עמ"ש בס"ד במ"א על ענין רוצח שנתפס בדיני אומות העולם והוצרך להשבע לשקר ועיין בתשו' הרב בחו"י סי' קמ"ו). אך לקחת במוחלט הראיה הנ"ל

מערכין כדס"ד דהרב ז"ל דלא שני ליה לא נהירא כלל מלבד שדחאה הוא ז"ל בעצמו, אין משם ראיה דהתם משום דעובר ירך אמו הוא, ויש לו חלק בחטא כדאמרין דכוותה בבהמה שנגחה היא וולדה נגחו דמה"ט הולד פסול להקרה דדיינינן העובר כאלו גם בו נעשה מעשה העבירה הוא הדין הכא כל זמן שהוא חשוב כאחד מאיבריה גם הוא חטא אע"פ שאין בו שייכות חטא הרי הוא כירכה שחטא, ונלקה עמה כמו אחד מאיבריה לכן אפשר הותר להמיתו אפי' לא הי' סופו למות ע"י אמו אבל להוכיח משם היתר היכא דלא עזר העובר בחטא כנדון ידיה אין לנו כיון שאמו אינה בת מיתה לדעת הרב, דלא ס"ל הכי (ואזיל לשטתיה ולטעמיה בספרו סקמ"ו) דילמא כה"ג לא שרי להשחיתו אפי' בסופו למות כגון שעתידה ליהרג בדיניהם לכן צריכין אנו לטעם שלנו כנו' ודו"ק כי קצתו ונ"ל נכון מאד.

ובמה שהתעסק הרב ז"ל בתשו' הנז' להראות פנים לאיסור ללמדו מעון הוצאת שכבת זרע לבטלה. יש לדחות דאיכא למימר דלא היינו טעמא אלא משום דמעהר לאשפה ומוסיף בכחות הטומאה ומכחיש בפמליא של מעלה, כידוע מטעם חכמי האמת בעלי הקבלה שעל כרחנו אנו צריכין לדבריהם בענין עון זה ותדע משלש נשים המשמשות במוך, ויתרה עליהם הזקנה שבכולן אין איסור לנושאן אע"פ שמוציא זרעו לבטלה. **אלא ודאי לא מיקרי לבטלה כי אם כששחת ארצה ומטעם הנז' אע"פ שאין הזרע**

ראוי להווצר ממנו ולד וא"כ בעובר כיון דלאו ולד הוא וספק אם יבוא לכלל ולד גמור כנז' עדיין הספק במקומו עומד. וגם בעובר כשר ה' צד להקל לצורך גדול כל כמה דלא עקר אפי' אינו משום פקוח נפש אמו אלא להציל לה מרעתו שגורם לה כאב גדול וצ"ע. +חידוש דין שאיסור הוצאת שז"ל הותר מכללו אצל צורך מצוה+ אמנם דעת לנבון נקל שעכ"פ יש איסור לכתחלה בהשחתתו מפשטא דתלמודא אף שאינו חייב על העוברין וכן להשחית זרע שנקלט במעי אשה אע"פ שעדיין לא נתעברה ממנו ודאי אסור שלא לצורך, כדמוכח מדלא שרי לשמש במוך אלא לג' נשים דווקא. **ואיברא לצורך אף להוציא זרע לבטלה להשחיתו על הארץ שרי, כדאשכחן לענין בדיקת הניקב בגובתא דש"ז דמותבינן ליה אבי פוקרי. ש"מ דאיסור חמור זה הותר מכללו אצל צורך מצוה כמ"ש במ"א בס"ד ואין להאריך.** לבד ראה זה מצאתי ריש זוהר שמות דמוכח בהדיא שדבר זה אסור הוא לישראל אף לאחר מתן תורה יעוין שם וא"כ לדברינו ודאי בעלמא (ר"ל בעובר כשר) איסורא איכא להשחית עובר חוץ מנדון השאלה בא"א שקלקלה הגדתי היום דעתי הקלה שמותר, ואולי קרוב לשכר מצוה דלא כמ"ש הרב בעל תשו' הנ"ל דלא נחית לפלוגי בין א"א לכשרה. ואע"ג דממזר כישראל כשר לכל הדברים שזכר הרב מ"מ עובר ממזר אין לנו לדונו כעובר כשר שהתורה התירתו לעובר העוברת, עם שלא סייע בעברה כנ"ד, שאין מענין דינה של זו להצילו, כיון דירך אמו הוא והרי הוא כמושחת ועומד. ולכן אין מקום לחלק עדיין בין זנתה עם ישראל או עם העכו"ם שאע"פ שנכרי הבא על בת ישראל הולד כשר מ"מ מאחר שהיא חייבת מיתה כשהיא א"א, אין כח העובר יפה מאמו וכנז'. כך נלע"ד אם שומעין לקטן הבא לחוות דעתו יעב"ץ ס"ט.

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף עו עמוד א

שלח ליה רבא בריה דרבה לרב יוסף: ילמדנו רבינו, היכי עבדינן? א"ל: מייתנין נהמא חמימא דשערי ומנחינן ליה אבי פוקרי, ומקרי וחזינן ליה. אמר אביי: אטו כ"ע יעקב אבינו הוא, דכתיב ביה: +בראשית מ"ט+ כחי וראשית אוני, שלא ראה קרי מימיו? אלא אמר אביי: מעברינן קמיה בגדי צבעונין. אמר רבא: אטו כ"ע ברזילי הגלעדי הוא? אלא, מחוורתא כדשנין מעיקרא.